

Erik

Yetiştiriciliği

Ömer Faruk KARAM¼RSEL



Erik yetiştiriciliğinde k¼lt¼rel işlemlerin kolaylığı, hasat sezonunun oldukça uzun olması ve besleyici değerinin y¼ksek olması nedeniyle d¼nyada ve ¼lkemizde erik yetiştiriciliğine olan ilgi giderek artmaktadır. Alt t¼r sayısının çok olması yanında ¼lkemizde farklı ekolojik b¼lgelerin sağladığı olanaklar nedeniyle erik çeşitlerini 5-6 ay s¼re ile ¼lke pazarında g¼rmek m¼mk¼nd¼r.

1. GİRİŞ

Erik, farklı özellikteki alt türlerinin çokluğu, farklı ekolojilere uyumu ve anaç zenginliği sayesinde geniş alanlara yayılmıştır. Erik yetiştiriciliğinde kültürel işlemlerin kolaylığı, hasat sezonunun oldukça uzun olması ve besleyici değerinin yüksek olması nedeniyle dünyada ve ülkemizde erik yetiştiriciliğine olan ilgi giderek artmaktadır. Alt tür sayısının çok olması yanında ülkemizde farklı ekolojik bölgelerin sağladığı olanaklar nedeniyle erik çeşitlerini 5-6 ay süre ile ülke pazarında görmek mümkündür. Derim zamanları göz önüne alındığında 15 Nisan-15 Ekim tarihleri arasında pazarda erik görmek mümkündür. İlk erik hasadı *Prunus cerasifera* L. türüne ait can-papaz grubu eriklerle erkenci turfanda olarak Akdeniz bölgesinde başlar. En son erik hasadı ise *Prunus salicina* L. ve *Prunus domestica* L. grubu eriklerden geçici çeşitlerle son bulur. Geçici eriklerin çeşitlere göre farklı depolama şartlarında muhafaza edilmesiyle pazarlama süresi uzatılabilmektedir. Ülkemizde eriğin pazarlama süresi yaklaşık 9-10 aya çıkmaktadır.

2010 yılı itibari ile dünyada erik üretimi 9.720.000 tondur. Bu üretimin yaklaşık yarısı Çin'e aittir. Çin'i, ABD ve Sırbistan izlemektedir. Türkiye 230.000 tonluk erik üretimiyle altıncı sırada yer almaktadır.

2. ERİK BAHÇE TESİSİ

2.1. İklim İstekleri

Erik yetiştiriciliğinde farklı özellikteki alt türlerin çokluğundan dolayı iklim istekleri birbirinden farklılıklar gösterir. Mevcut türler içerisinde değişik iklim koşullarına en iyi uyabilen *Prunus cerasifera* L.'dir. Anadolu coğrafyasının bu türün anavatanı olması nedeniyle bu alanda oldukça yaygın olarak yetişmektedir. Avrupa grubu erikler (*Prunus domestica* L.) kışı nispeten soğuk geçen soğuk ılıman iklimlerde rahatlıkla yetiştirilebilmektedir. Japon grubu (*Prunus salicina* L.) eriklerin yetiştiriciliğinde ise nispeten daha ılıman bölgeler tercih edilmelidir.

Farklı erik gruplarının farklı iklim isteğinde olmasının en b¼y¼k nedeni; bu gruplardaki eriklerin farklı soğuklama ihtiyaçı göstermeleridir. Grup içerisindeki çeşitlere g¼re değişmekle birlikte; kış dinlenme s¼resi bakımından Avrupa grubu erikleri +7.2 °C 'nin altında ortalama 1000 saat soğuklama s¼resi isterlerken Can-Papaz grubu ve Japon grubu erikler 400-600 saat soğuklama s¼resine ihtiyaç duyarlar.

Kış mevsiminde soğuklara dayanıklı olan eriklerde bu dayanıklılık ilkbaharda havaların ısınmasıyla azalmaya başlar. Çiçeklenme devresinde duyarlılık iyice artar.

Eriklerde ta yaprağın ucu g¼r¼len kapalı tomurcukların -3.1 ile -1.1 °C ye; açmış çiçeklerin -2.2 ile -0.6 °C ye ; genç meyvelerin -1.1 ile -0.6 °C ye dayandığı bilinmektedir. Ancak bu dayanıklılık durumu gece oluşan d¼ř¼k sıcaklığın s¼resine ve bunu takip eden g¼n¼n sıcaklık derecesine bağlı olarak değişir.

2.2. Toprak İstekleri

Erik eşitleri alt grup ve anaca g¼re farklı toprak isteklerine sahiptirler. Örneğin Can-Papaz grubuna ait anaçlar daha çok y¼zeysel bir k¼k gelişim sistemine sahip ve saçak k¼k oluşturma eğilimindedir. Avrupa grubuna ait anaçlar ise ağır, killi ve nemli topraklarda rahatlıkla yetiştirilebilir.

Erik yetiştiriciliği yapılacak toprak pH'sının 6,5 civarında olması istenir. Toprak hazırlığı verim, anaç, b¼lgenin yağış durumu ve toprağın analiz sonuçları değerlendirilerek yapılmalıdır. Organik maddesi d¼ř¼k topraklarda yanmış çiftlik g¼bresi (2-3 ton/da.) kullanılmalıdır. Ağır ve taban suyu y¼ksek topraklarda dikimden ¼nce derin s¼r¼m ve pulluk tabanını kırmak için dip kazan çekilmelidir.

Farklı ¼zelliklerdeki erik anaçlarının kullanılabilmesi nedeniyle değişik toprak şartlarında erik yetiştiriciliği rahatlıkla yapılabilir. Anaçlar b¼l¼m¼nde eriğin toprak istekleriyle ilgili daha geniş bilgiye yer verilmiştir.

2.2. Çeşit Seçimi

2.2.1. Döllenme Biyolojisi

Erik çiçekleri, en az 1 yıllık dallarda veya yaşlı spurlar üzerindeki lateral (yan) tomurcuklarda oluşurlar. Oluşum zamanı ülkemizin farklı ekolojilerinde Nisan sonundan Ekim sonuna kadar değişmektedir. Her tomurcuktan 1 veya 3 çiçek meydana gelir.

2.2.2. Uygun Çeşit Kombinasyonunun Seçimi

Döllenme biyolojisi konusunda da belirtildiği gibi erik çeşitlerinin birçoğu kendine uyuşmazdır. Kendine verimli çeşitlerle de bahçe kurulacağı zaman tek çeşitle kapama bahçe yerine ayrıca tozlayıcı bir çeşidin bulunması verim ve kaliteyi arttıracaktır. Bahçe tesis ederken tozlayıcı çeşit seçiminde şu noktalara dikkat edilmesi gerekmektedir:

- Tozlayıcı çeşidin ana çeşitle aynı zamanda çiçek açmasına
- İki çeşidin de soğuklama ihtiyaçlarının birbirine yakın olmasına
- Çiçek tozlarının yüksek çimlenme gücüne sahip olmasına
- Karşılıklı tozlanma sonucu yüksek oranda meyve tutumu meydana getirecek çeşitlerin seçilmesine
- Tozlayıcı çeşidin bahçe içerisinde doğru bir şekilde dağıtılmasına
- Bahçe veya çevresinde mutlaka tozlamaya yardımcı olacak arı bulundurulmasına
- Tozlayıcı çeşidin ekonomik olarak pazarlanabilir kalitede olmasına.

Tozlayıcı çeşit seçimi yapıldıktan sonra bahçe içerisindeki dağıtımı genelde üç farklı metotta yapılmaktadır. Tozlayıcı sayısı, tozlayıcı çeşidin ekonomi ve pazarlama yönünden amaca uygun bir çeşit olup olmamasına göre ayarlanmalıdır. Amaca uygun bir çeşidin tozlayıcı olarak kullanılması halinde, 2 sıra ana çeşide 1 sıra tozlayıcı yeterlidir (Şekil 1-A). Tozlayıcı çeşidin de ana çeşidimiz kadar ekonomik değeri var ve her iki çeşidin bahçemizde bulunmasını istiyorsak Şekil 1-B deki gibi bloklar halinde tesis ederiz. Eğer tozlayıcı olarak seçtiğimiz çeşitten çok miktarda bahçede bulundurmamak istemiyorsak ve ekonomik değeri düşük ise Şekil 1. C' deki gibi

XOXXOXX XOXXOXX XOXXOXX XOXXOXX XOXXOXX XOXXOXX	XOXXOXX XOXXOXX XOXXOXX XOXXOXX XOXXOXX XOXXOXX	XXXXXXXXX XOXXOXX XXXXXXXXX XXXXXXXXX XOXXOXX XXXXXXXXX
A	B	C

X: ana çeşit O: tozlayıcı çeşit

Şekil 1. Uygun çeşit kombinasyonu ile oluşturulan bahçe sistemleri

9/1 oranında bahçemize tozlayıcıları her ağaç mutlaka tozlayıcıyı görecektir şekilde yerleştiririz.

2.3 Anaç Seçimi

Anaçlar, üzerine aşılı çeşidin ağaç şekli ve büyüklüğü, çeşitli toprak ve iklim şartlarına adaptasyonu, ürüne yatma, ürün kalite ve miktarı, çeşitli hastalık ve zararlılara dayanıklılık yönünden etki etmektedir. Meyve yetiştiriciliğinde kullanılan anaçlar üretilme şekline göre generatif ve vejetatif olarak iki grupta toplanır.

Erikler için anaç olarak muhtelif erik türlerinin çöğür ve klon anaçları kullanılmakla birlikte şeftali, kayısı ve badem çöğür anaçları da kullanılabilir.

2.3.1. Erik Çöğür Anaçları:

Tohum anaçları içerisinde en çok kullanılan anaç Myrobalan çöğürüdür. Bazı erik çeşitleri başka türlerin tohum anaçlarıyla (şeftali çöğürü, badem çöğürü, kayısı çöğürü) iyi aşı uyuşması göstermesine rağmen anaç bolluğu nedeniyle genelde kullanılmamaktadır.

2.3.1.1. Myrobalan Çöğürü : Kökeni, Turan coğrafyasıdır. Anadolu'da büyük bir form zenginliği gösterir. Ülkemizde ve dünyada en çok kullanılan tohum anaçtır. Özellikle Avrupa grubu (*Prunus domestica* L.) erik çeşitleri için istenen anaç olmakla beraber Japon grubu (*Prunus salicina* L.) erikler için de uygundur.

Ancak President, Kelsey gibi bazı çeşitlerin bu anaçla tam uyum gösteremediği belirtilmektedir. *Prunus cerasifera* L. anaçları, ABD ve Avrupa'da Myrobalan erikleri diye tanınmaktadır. Yurdumuzda ise can eriği olarak bilinmektedir. Değişik toprak ve iklim şartlarına kolayca uyabilmekte, kök ur nematoduna duyarlı ancak kök boğazı çürüklüğüne dayanıklıdır. Hafif, kumlu topraklarda çok iyi gelişir. Kuvvetli gelişme karakterindedir. Geç meyveye yatırmasına rağmen verimli bir anaçtır.

2.3.2. Erik Klon Anaçları

Erik klon anaçlarının birçoğu *Prunus cerasifera* L. klonu veya melezlemeleri ile elde edilmiştir. Erik klon anaçları erik yetiştiriciliğinin yanı sıra bazı kayısı, badem ve şeftali gibi farklı türlere de anaç olarak kullanılmaktadır. Erik klon anaçlarından bazılarının gelişme kuvvetleri Şekil 5., bazı özellikleri de Çizelge 2. verilmiştir.

2.3.2.1. Myrobalan B: Erik klon anaçları içinde en çok kullanılan anaçtır. Farklı toprak yapılarına adaptasyon kabiliyeti yüksektir. Kireçli, ağır, drenajı kötü, hafif, kuvvetli ve zayıf gibi çeşitli topraklara iyi uyum sağlar, üretilmesi kolaydır. Kuvvetli ve verimli ağaçlar oluşturur. Bazı Avrupa grubu erik çeşitleri ile uyumsuzluk gösterebilir. Nematod, bakteriyel kanser ve vertisilyuma duyarlı, kök boğazı çürüklüğüne orta derecede dayanıklıdır.

2.3.2.2. Myrobalan 29-C: İlk yıllarda kökleri yüzeysel gelişir, sonraki yıllarda derinlere gider. Orta kuvvette taç oluşturur. Taç gelişimi Myrobalan-B'nin %70'i kadardır. Nematoda dayanıklıdır. Kök boğazı çürüklüğü, vertisilyum ve bakteriyel kansere orta derecede duyarlıdır. Üzerindeki çeşidi erken meyveye yatırır. Oldukça verimlidir. Son yıllarda ülkemizde ve dünyada kullanımı artmaktadır.

2.3.2.3. Marianna GF 8/1: Kök boğulmasına, tuzluluğa ve kirece mukavemet bakımından en iyi erik anacıdır. Kök gelişimi yüzeyseldir. Çok değişik topraklara rahatlıkla uyum sağlar. Myrobalan B ile Myrobalan 29C arasında bir gelişme kuvvetine sahiptir. Meyve kalitesi ve ürün miktarı bakımından iyi bir anaçtır. Avrupa ve Japon grubu erik çeşitleri ile iyi uyuma gösterir. Vegetatif olarak

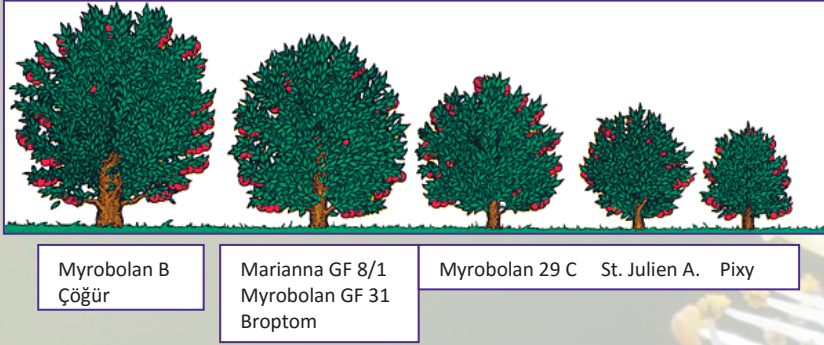
¼retilmesi kolaydır. Kış soğuklarına karşı dirençli, k¼k kanserine ve k¼k ç¼r¼kl¼ę¼ne orta derecede hassastır.

2.3.2.4. Pixy: Vegetatif olarak (odun çelikleri ile) ¼retilen bu anaç ¼zerine aşılı erik çęitleri erken meyveye yatmakta, daha iri meyveli ve şeker oranı y¼ksek meyve oluşturmaktadır. Pixy, St.Julien anacına g¼re % 30 oranında bodurluk sağlamaktadır. İyi aşı uyuşması g¼sterir. K¼k boğulmasına ve toprak yorgunluğuna dayanıklıdır. Sulak arazilerde ve verimli topraklarda çok iyi sonuçlar vermiştir. K¼kleri y¼zeyssel geliştiğinden kurak arazilere tavsiye edilmez. Sık dikime ve destek sistemli kurulacak bahçelere en uygun anaçtır.



şekil 2. Pixy anacına Stanley erik çęidinin g¼r¼n¼m¼

Eğirdir Bahçe K¼lt¼rleri Araştırma Enstit¼s¼ 'nde yapılan sık dikim çalışmasında, Pixy anacına aşılı Stanley çęidi için en uygun dikim mesafesi sıra ¼zerinde 1m olarak bulunmuştur (şekil 2.).



Şekil 3. Bazı erik anaçlarının gelişme kuvvetleri

2.3.2.5. Saint Julien A klonu: Bu anaç yarı bodur ve bol verimli ağaçlar oluşturur. Bu ağaçlar erken meyveye yatar. Değişik toprak tiplerine, özellikle kireçli topraklara uyumu çok iyidir. Birçok çeşit ile uyumu iyidir. Sıcak iklimlerde iyi gelişir. Vejetatif olarak üretilmesi zordur.

3. ERİK YETİŞTİRİCİLİĞİNDE KÜLTÜREL İŞLEMLER

3.1. Toprak İşleme

Erik bahçelerinde toprağın nemini kontrol, kaymak tabakasını kırılması, pulluk tabanının kırılması, yabancı ot kontrolü, gübrelemeye yardımcı olmak, hastalık ve zararlılarla mücadele amacıyla toprak işleme yapılır. Yağışlarla su sıkıntısı bulunmayan bölgelerde toprak örtüsü olarak çayır bitkileri kullanarak bahçelerde devamlı bir örtü bitkisi bulundurulur. Yağış az olan bölgelerde toprak işleme ile topraktan su kaybı en aza indirilerek yabancı otların gelişmesi ve bu sayede yabancı otların meyve ağaçlarıyla rekabeti önlenmiş olur. Son yıllarda ot kontrolü için yabancı ot ilaçlarının kullanımı yaygınlaşmıştır.

Toprak işleme yapılacak bahçelerde hastalık ve zararlılarla kültürel mücadele amaçlı sonbahar ve ilkbaharda yarım yaylı kültüvatorle yüzeysel işleme, yine aynı bahçelerde herbisitlerle ot mücadelesi ekonomik olmayacaksa yaz sezonunda 1 veya 2 defa yarım yaylı kültüvatorle işleme önerilebilir.

İlkbaharda toprak tava gelince şubat sonu veya Mart içinde ikinci kez s¼r¼l¼r. Mayıs ayında yapılan ¼ç¼nc¼ s¼r¼mden sonra sulama kanalları açılır. Ağaç taçlarının altındaki alan çapayla işlenir. Sulama nedeniyle yazın bahçeler otlanırsa sulama kanallarını bozmamak için toprağı sürmek yerine ot biçimi tercih edilmelidir.

Erik kökleri toprak yüzeyine yakın bir kısımda yayılmış olduğundan derin toprak işlemeden kaçınılmalıdır. Bu amaçla yüzeysel toprak işleme aletleri kullanılmalıdır.

3.2. Sulama

Meyve bahçelerinin sulanmasındaki amaç evaporasyon ve transpirasyonla kaybedilen suyun yağmurla ve sulama ile bitkiye geri verilmesidir .

Yıllık yağış miktarı 750 mm'yi geçen bölgelerde erikler sulama yapılmaksızın yetiştirilebilirler. Fakat yağış miktarı kadar yağış rejiminin de yıl içerisindeki dağılımı önemlidir. Yağışın yaz aylarında sıcaklıkların ve bitkinin su ihtiyacının arttığı dönemlerde olması gerekmektedir. Yağış miktarı bu rakamın altına düşen yerlerde sulamanın yapılması zorunludur. Erikler saçak kökl¼ olduklarından ve kökler yüzeysel geliştiklerinden bunların su istekleri derin kökl¼ meyve türlerine göre daha fazladır. Mevcut erikler arasında kuraklığa en fazla dayanıklılık gösteren erikler *Prunus cerasifera* L. grubu anaç ve çeşitlerdir.

Son yıllara kadar erik bahçelerinde sulama, farklı salma sulama yöntemleri ile yapılmaktaydı. Tarımdaki teknolojik gelişmelerle birlikte mini yağmurlama, damla sulama ve toprak altı sulama sistemleri kullanılmaya başlanmış ve çok başarılı sonuçlar alınmıştır. Erik anaçlarının saç kök geliştirdiği dikkate alındığında en uygun olanı damla sulama sistemidir. Eğer bahçelerde salma sulama yapılıyorsa suyun kök boğazı çevresinde birikimini engelleyecek tedbirler alınmalıdır. Aksi takdirde kök boğazı çür¼kl¼ę¼ gibi hastalıklar baş gösterebilir.

Sulama yapılırken en önemli konulardan biri de ne sıklıkta ve ne kadar su verileceğidir. Verilecek su miktarı ve zaman aralığının belirlenmesinde;

1. Yetiştiricilik yapılan bölgenin iklim koşulları
2. Toprak yapısı
3. Sulama sistemi
4. Bitkinin yaşı
5. Verim durumu etkili olmaktadır.

3.3. Gübreleme

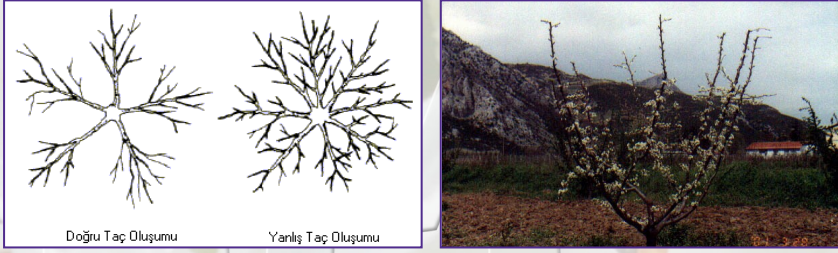
Diğer meyve türlerinde olduğu gibi erik bahçesi kurulmadan önce bahçenin bitki besin madde içeriği yapılacak bir toprak analizi ile belirlenerek uygun gübrelemenin yapılması gerekir. Bahçenin ilk tesisinden itibaren dekara 2-3 ton yanmış ahır gübresi her yıl düzenli olarak verilmelidir. Böylelikle toprağın organik maddece zenginleşmesi sağlanacağı gibi toprak yapısı da hafifletilmiş olur. Meyve veren erik ağaçlarının yıllık olarak dekardan 3-4 kg N, 450-650 g P_2O_5 ve 2,5-4 kg K_2O kaldırdıkları bilinmektedir. Olabilecek kayıplar ve topraktaki içerikleri de dikkate alınarak tam verim çağında olan eriklere ağaç başı 300-500 g N, 200-500 g P_2O_5 ve 200-1000 g K_2O verilerek gübreleme yapılabilir.

Bahçede uygulanacak gübreleme programının belirlenmesi için erik ağaçlarından 15 Temmuz'dan Ağustos ayı başına kadar olan dönemde alınacak yaprak örnekleri ile hasattan sonra alınacak toprak örneklerinin bitki besin maddeleri içerikleri yönünden yapılacak analizlerin sonuçları önemlidir.

3.4. Budama ve Terbiye

Dikimden sonraki ilk 3-5 yıl eriklerde şekil budaması ve terbiyesi, verime yatmış ağaçlarda da ürün budaması yapılmalıdır. Şekil budaması tamamlanmış ağaçlarda sık, kuru ve dikine büyüyen dalların çıkartılması şeklinde budama yapılır. Böylelikle ağacın iç kısımlarına ışık geçişi sağlanmış olur. Yapılacak budamalarla ağacın tepe yüksekliğinin 3-4 m' de tutulması sağlanmalıdır. 5-6 yıllık meyve dalları (buket dallar) budanarak yeni meyve dallarının oluşumu teşvik edilmelidir. Budama ile meyve ağaçlarında istenilen terbiye sisteminin tam anlamıyla oluşması için yaz aylarında mutlaka dal açımı ve yaz budaması yapılmalıdır.

Erik gruplarının farklı gelişme özellikleri dikkate alındığında Can-Papaz grubu ve Japon grubunda yer alan çeşitler genellikle yayvan büyüme eğiliminde olduklarından bunların goble (vazo) terbiye sistemine göre budanması daha uygundur. Avrupa grubu erik çeşitleri ise genelde dik gelişme gösterdiklerinden “merkezi lider terbiye” sistemine göre budanmaları daha iyi sonuçlar vermektedir. Eğer ağaç dikine büyüme eğiliminde ise sürgünler dışa bakan göz üzerinden budanarak ağaç yayvan büyümeye zorlanmalıdır. Japon eriklerinin diğer eriklere göre daha kuvvetli budanması gerekir.



Şekil 4. Verimdeki bir erik ağacında goble terbiye sisteminin uygulanması

3.4.1. Goble Terbiye Sistemi:

Goble terbiye sistemi halk arsında kâse veya vazo budama olarak da bilinir. Daha çok nemli bölgelerde uygulanır. Bu sistemde, ağacın orta kısmının açılarak yeterli ışıklandırma ve hava akımının sağlanması amaçlanır. Goble terbiye sistemi uygulanırken ana gövde üzerinde birbirlerinden farklı noktalarda ve farklı yönlerde doğru çıkan 3-5 ana dal ve bu dallara yardımcı olarak ana daldan küçük dallar oluşturulur (Şekil 4).

Birinci yıl, dikilen fidanlar dalsız ise 70-100 cm'den tepe kesimi yapılır. Tepe kesim yüksekliği bölgenin iklim koşullarına göre ayarlanmalıdır. Bahçe tesis edilen bölgede ilkbahar geç don tehlikesi varsa yüksekten taçlandırılmalıdır. Tepe kesimleri gözün hemen üstünden (0,5cm-1 cm) ve hafif meyilli olarak yapılmalıdır. Eğer diktiğimiz fidanlarda yeterli

miktarda yan dal varsa yan dalların 1/3'ü oranında ve dışa bakan göz üzerinden uç alımı yapılır.

İkinci ve üçüncü yıl ana gövde üzerinde ürünü ve ağacın tacını oluşturacak yan dallar oluşturulmaya gayret edilir. Yan dalların yardımcı dalları yıllar itibariyle oluşturulur. Yardımcı dallar oluşturulurken bunların aynı noktadan çıkmamasına ve oluşturulan dalların birbirine girmemesine dikkat edilmelidir.

Özellikle ağaç taçlarının şekillendirildiği ilk yıllarda yaz budaması ve dalların gövdeden çıkış açılarının genişletilmesine özen gösterilmelidir. Yaz budaması, ağaçların daha erken ürüne yatmasına yol açacak gereksiz dalların yazdan çıkartılması ağaçtaki besin maddelerinin boşa harcanmasını engelleyecektir. Yazın yapılacak dal açimleri dal ile ana gövde arasına kargı koyarak, rafya ile yere veya gövdeye bağlayarak yapılabilir. Dal çıkış açısının genişliği bölge, çeşit ve ağaç yapısına göre değişmekle birlikte ana gövdeye 45-60 derece aralığında yapılması yeterli olacaktır.

Ağaçlar tam verim çağına gelince budamada uç alımı yapılmamalı, meyve gözü veya zayıf sürgün üzerinden geriye doğru kesimler yapılarak ağacın tacı kontrol altında tutulmalıdır (Şekil 4.).

3.4.2. Merkezi Lider Terbiye Sistemi

Avrupa grubu erikler dik gelişme eğiliminde olduklarından merkezi lider terbiye sistemi en uygun olan sistemdir. Merkezi lider terbiye sistemindeki amaç; ana gövde üzerinde 40-60 cm aralıklarla 3-4 kat oluşturmak ve her katta 4-6 arasında yan dal oluşturmaktır. Yukarıdan aşağıya doğru genişleyen konik bir şekil hedeflenmelidir.

Birinci yıl, dikilen fidanlar dalsız ise 70-100 cm den tepe kesimi yapılır. Tepe kesim yüksekliği bölgenin iklim koşullarına göre ayarlanmalıdır. Tepe kesimi aşı sırtının ters istikametinde yapılmalıdır. Bahçe tesis edilen bölgede ilkbahar geç don tehlikesi varsa yüksekten taçlandırılmalıdır. Tepe kesimleri gözün hemen üstünden (0,5 cm-1 cm) ve hafif meyilli

yapılmalıdır. Fidanıda yeterli miktarda yan dal var ise tepe kesimi daha yukarıdan, yok ise daha aşağıdan yapılmalıdır. Yan dallarda 1/3 oranında dışa bakan g¼z¼zerinden uç alımı yapılır. Yan dallarla tepe kesim mesafesi arasında mutlaka 15-20 cm'lik boşluk bırakılmalıdır.

İkinci ve¼ç¼nc¼ yıllar tepe kesimleri mutlaka bir ¼nceki yıllara g¼re ters olarak yapılmalı, fidanın en¼st¼ noktası ile dikim noktası aynı hizada tutulmalıdır. Her yıl bir kat oluşturarak 3-4 yılda ağacın ana çatısı oluşturulmalıdır. Yan dallara da mutlaka yardımcı k¼ę¼k dallar bırakılmalıdır.

Goble sisteminde olduğu gibi ağağ şekli oturana kadar yaz aylarında dal ağmaları yapılmalı ve gereksiz dallar çıkartılmalıdır. Dal çıkışı ağısı b¼lge ve ağağ yapısına g¼re değişmekle birlikte ana g¼vdeye 45-60 derece aralığında yapılması yeterlidir.

Ağağlara istenilen şekil verildikten sonra uç alımı yapılmamalı ağağların b¼y¼kl¼k ve şekillerini muhafaza için zayıf dal¼zerinden kesim, zayıf dal yok ise meyve g¼z¼¼zerinden kesimler yapılmalıdır.

3.5. Hasat ve Muhafaza

Erik hasat zamanının belirlenmesinde tam çiğekten hasada kadar geçen g¼n sayısı, meyve zemin ve et rengi, tat, sertlik ve SęKM (suda ę¼z¼lebilir kuru madde miktarı) gibi kriterler dikkate alınarak hasat zamanına karar verilebilir. Hasat esnasında meyvelerin y¼ksekten hasat kovasına atılmamasına, kovadan kasaya boşaltma esnasında m¼mk¼n olduğu kadar yakın mesafeden boşaltılmasına, hasat esnasında meyve g¼z¼lerinin zarar g¼rmemesine dikkat edilmelidir. Aęaę¼zerindeki meyvelerin tamamı aynı zamanda hasada gelmiyorsa 2 veya 3 seferde hasat yapılmalıdır. Kasalama ve ambalajlama yapılırken meyveler iki sıradan fazla¼st¼¼ste dizilmemelidir.

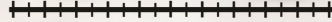
Erikler ęeřitlere g¼re değişmekle birlikte -0.5 – 0 °C sıcaklık ve % 90-95 nem oranında 2-4 hafta kadar depolanabilmektedir. Depolama için iyi olgunlaşmış ve y¼ksek SęKM oranına sahip ęeřitler seğilmelidir. ¼n soğutma ile tarla sıcaklığının hızla depolama sıcaklığına d¼ř¼r¼lmesi durumunda -1 °C sıcaklıkta 2 aya kadar

Erik Yetiştiriciliği

depolama mümkündür. Son yıllarda yapılan araştırmalarla yüksek SÇKM

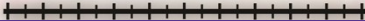
OBILNAJA

Orijini	Rusya Kırım
Ağacı	Yayvan, kuvvetli gelişim
Meyvesi	Orta-iri yuvarlak, karın çizgisi belirgin ve meyve loplari asimetrik
Meyve kabuğu	Yeşil zemin üzerine parçali morumsu kırmızı renkte
Meyve eti	Sarı-turuncu renkte, lifli sulu, çekirdeğe tam bağlı
Derim	Temmuzun 1-2. haftası, meyveler tek seferde hasat olumuna gelmez
Tozlayıcılar	Shiro, Morettini 355
Diğer Özellikler	Hızlı gelişim, erken ve bol meyve verir. Meyve kalitesi çok yüksek olmamasına rağmen Japon gurubu içerisinde erken hasada gelmesinden dolayı öne çıkar.



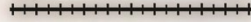
PAPAZ

Orijini	Anadolu
Ağacı	orta dik, kuvvetli gelişim
Meyvesi	Yuvarlak, küçük ortalama 10-16g, karın çizgisi belirgin, meyve loplari simetrik
Meyve kabuğu	Yeşil sarı zemin üzerine yeşil renkte ve ince
Meyve eti	Sulu, lifli, çekirdeğe tam bağlı ve ekşi
Derim	Haziranın ilk haftası
Tozlayıcılar	Ankara, Havran
Diğer Özellikler	Özellikle erkenci turfanda bölgeleri için uygun, verimli



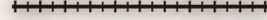
REDHEART

Orijini	Kuvvetli, yan dik
Ağacı	İri, kalp şeklinde, meyve loplari asimetrik ve karın çizgisi belirgin
Meyvesi	Koyu yeşil zemin üzerine kırmızı renkli ve bol lentiselili
Meyve kabuğu	Koyu yeşil zemin üzerine kırmızı renkli ve bol lentiselili
Meyve eti	Lifli, sulu, koyu kırmızı renkte, çekirdeğe tam bağlı
Derim	Ağustosun 2-3. haftası
Tozlayıcılar	Elephant Heart
Diğer Özellikler	Meyve kalitesi ve albenisi yüksek, orta verimli sofralık bir çeşittir.



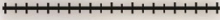
ANGELENO

Orijini	Kaliforniya
Ağacı	Orta kuvvette, yarı dik
Meyvesi	Orta iri, yuvarlak, meyve lolan asimetrik karın çizgisi belirgin ve çikçik çukuru sivri
Meyve kabuğu	Patlıcan moru siyaha yakın renkte, üzeri puslu
Meyve eti	Yeşil sarı renkte, çekirdek küçük ve meyve etine bağlı, dokusu sıkı
Derim	Eylülün 4.- Ekimin 1. haftası
Tozlayıcılar	Frar ve Formosa
Diğer Özellikler	Geç dönemde hasat edilmesi, depoda dayanım süresinin 3 aydan fazla olması pazar değerini arttırmaktadır.



OZARK PREMIER

Orijini	Kuvvetli, yayvan
Ağacı	İri, lolan asimetrik, yumurta şeklinde
Meyvesi	İri, lolan asimetrik, yumurta şeklinde
Meyve kabuğu	Açık yeşil zemin üzerine parçalı pembe sarı renkte ve puslu
Meyve eti	Sarımsı açık yeşil renkte, lifli sulu, çekirdeğe tam bağlı, tatlı ve dokusu sıkı
Derim	Temmuzun 3-4 haftası
Tozlayıcılar	Santarosa, Formosa
Diğer Özellikler	Meyve kalitesi yüksek ve bol verimli sofralık bir çeşittir.



STANLEY

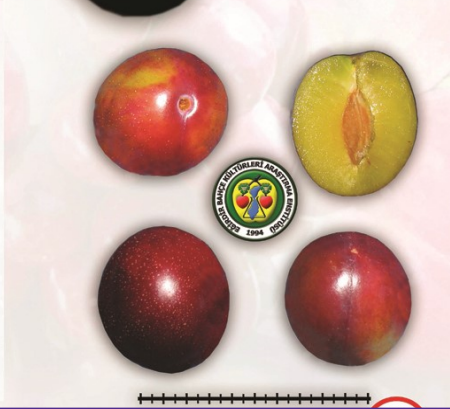
Orijini	Amerika
Ağacı	Orta kuvvette, yarı dik
Meyvesi	Küçük, karın çizgisi belirgin ve meyve lolan asimetrik
Meyve kabuğu	Yeşil zemin üzerine patlıcan moru renkte ve üzeri puslu
Meyve eti	Çekirdeğe az bağlı, ince, lifli ve sarı renkte
Derim	Ağustosun 4.- Eylülün 1. haftası
Tozlayıcılar	Kendine verimli
Diğer Özellikler	Sofralık ve kurutmalık, bol verimli bir çeşittir. Halk arasında birtan adı ile bilinir.



Meyvecilik Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü

PRESIDENT

Orijini	İngiltere
Ağacı	Dik ve yarı kuvvetli gelişim
Meyvesi	Orta iri-iri, uzun elips şeklinde, meyve lopları asimetrik
Meyve kabuğu	Yeşil sarı zemin üzerine parçalı patlıcan moru renkte
Meyve eti	Lifli, sulu ve çekirdeğe az bağlı
Derim	Eylülün 1-2. haftası
Tozlayıcılar	Kendine verimli
Diğer Özellikler	Sofralık ve kurutmalık bir çeşittir. 2 aya kadar depoda muhafaza edilebilir.



BLACK BEAUTY

Orijini	Kaliforniya
Ağacı	Kuvvetli, orta dik
Meyvesi	Yuvarlak, orta irilikte, meyve lopları simetrik
Meyve kabuğu	Yeşil mor zemin üzerine siyah
Meyve eti	Koyu yeşil-sarı renkte, meyve eti çekirdeğe tam bağlı
Derim	Ağustosun 1-2. haftası
Tozlayıcılar	Santa Rosa
Diğer Özellikler	Orta verimli, aromalı



Adres

Kızılçubuk Mah. 2. Sok. No: 46
32500 Eğirdir / Isparta

Telefon : 0 246 313 24 20 - 21

Faks : 0 246 313 24 25

E-posta : marem@gtthb.gov.tr

İnternet : www.arastirma.tarim.gov.tr/marem